

EUTEX®

ramverk

EUTEX®

● EUTEx

RAMVERK

När individer dömda för våldsbejakande extremism ska rehabiliteras och re-integreras ställs personal inom kriminalvården och frivården inför en mängd praktiska problem.

Hur hanterar man psykisk ohälsa i samband med radikaliserings och våldsanvändning?

Hur skapar man ett fungerande samarbete med dessa klienter som präglas av en hög grad av misstänksamhet och misstro?

Hur stärker man motivationen för förändring som är nödvändig för att påbörja och genomföra rehabilitering?

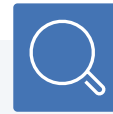
Hur kan kognitiv beteendeterapi (KBT) anpassas för arbetet med individer i våldsbejakande extremism?

Hur arbetar man med radikaliserade kvinnor och barn som har kopplingar till våldsbejakande extremism?

Hur kan omgivande grupper och institutioner som påverkas av fenomenet inkluderas i lösningen?

Till exempel, hur identifierar och arbetar man med motivationen och drivkraften hos en individ som är villig att tillgripa våld för politiska, religiösa eller ideologiska syften?

Syftet med EUTEx-kursen är att bidra till en adekvat respons på dessa utmaningar genom att utveckla och stärka specifika, avancerade kompetenser hos personal inom kriminalvården och frivården i Europa som arbetar med rehabilitering av våldsbejakande extremister från våldsbejakande Islamistisk extremism eller våldsbejakande högerextremism.

EUTEx-kursen är fördelad på tre moduler vilka är upplagda kring tre huvudteman:

- 1 Radikalisering och riskbedömning
- 2 Rehabilitering och återintegrering
- 3 Arbete med kvinnor, barn och involvering av aktörer i lokalsamhället

Kursen riktar sig särskilt till följande yrkeskategorier:

Personal inom kriminalvården,
främst psykologer och socialarbetare

Personal inom frivården,
främst socialarbetare

Personal inom frivilligorganisationer i det civila samhället
som arbetar med våldsbejakande extremist

klanter inom kriminalvården

För att ge en så mångsidigt perspektiv som möjligt är EUTEx-kursen uppbyggd kring en kompetensbaserad strategi med fokus på de specifika behoven hos den personal som deltar i rehabilitering och re-integrering av våldsbejakande extremister. Kursen är därför inte bara inriktad på att bygga en kunskapsbas utan betonar dessutom vissa

nödvändiga färdigheter och främjar indirekt ett förhållningssätt som är en förutsättning för ett effektivt arbete inom området.

Kursen består av en online modul och en del med fysiska utbildningstillfällen. Under online delen har deltagarna tillgång till teoretiska kapitel som har tagits fram speciellt för kursen av ett antal europeiska experter och yrkesverksamma med omfattande erfarenhet inom de ämnesområden de behandlar. Kursen använder ett brett urval av lärare med expertis från olika områden (psykologi, psykiatri, socialt arbete, kriminologi, statsvetenskap, historia och journalistik). Lärarna kommer från olika länder¹ vilket ger kursen en mångfacetterad och nyanserad förståelse av våldsbejakande extremism. Målet är att förmedla den komplexa och dynamiska karaktären av fenomenet i olika nationella kontexter.

Kursdeltagarens kunskapsinhämtning i samband med kursen bedöms i slutet av varje kapitel genom olika övningar och tester. På så sätt kan kursdeltagaren följa sina egna framsteg. Den del av kursen som anordnas med fysiska träffar innefattar tre moduler inkluderande studiebesök som ger möjlighet till fördjupning i de ämnen som tas upp under online delen. De delar av modulerna som innefattar fysiska träffar är mer praktiskt inriktade, med fokus på att utveckla färdigheter, förhållningssätt och metoder som är adekvata och praktiskt tillämpbara. Kursen innehåller även utbildning i att använda EUTEx bedömningsverktyg för risker och styrkor.

Kursen hålls på engelska. Högst 25 personer kan delta i varje kursomgång.

1 - Albanien, Frankrike, Portugal, Spanien, Sverige, Tyskland och Österrike

● KURSENS UPPLÄGG och innehåll

Första modulen

Första modulen fokuserar på radikaliseringsprocessen och riskbedömningen. Kursens online del börjar med en genomgång av grundläggande begrepp kring fenomenet som radikalisering, extremism och terrorism. Därefter behandlas radikaliseringsprocessen för att ge insikter om sammanhanget där den sker, motivationen till att använda våld för ideologiska ändamål, de behov som ofta utnyttjas av rekryterare och de sociala relationernas betydelse. Även förhållandet mellan psykisk ohälsa och radikalisering utforskas. Avslutningsvis får kursdeltagarna bekanta sig med riskbedömningsverktygens mål och funktioner, samt det riskbedömningsverktyg som tagits fram inom ramen för EUTEx.

Den första modulens fysiska del innehåller två dagar med som företrädesvis följs av ett relevant studiebesök dag tre. De fysiska kursmomenten i första modulen av kursen 2023 anordnades i Wien och inkluderade ett besök på Josefstadtfängelset i centrala Wien, samt ett besök hos justitieministeriet där österrikisk personal som arbetar med bedömning och rehabilitering presenterade de verktyg och program de använder.

Målen för första modulen är att:

- Skapa förståelse och förmåga att särskilja de grundläggande begreppen kring fenomen som radikalisering, extremism och terrorism;
- Befästa och bygga på kunskapen om radikaliseringsprocesser, motivationen hos individerna som genomgår processen och hur personliga behov och sårbarheter utnyttjas av rekryterare;
- Utforska vilken betydelse sociala relationer har för radikaliseringsprocessen som leder till våldsbejakande ideologier;
- Utforska sambandet mellan radikalisering och psykisk ohälsa;
- Granska huvudbegreppen inom riskbedömning vid arbete mot radikalisering och våldsbejakande extremism samt förstå hur begreppen kan tillämpas vid planering av rehabilitering;
- Skapa förståelse av de olika dimensionerna och elementen i EUTEx bedömningsverktyg för risker och styrkor;
- Pröva på att använda bedömningsverktyget.

Andra modulen

I andra modulen ligger fokus på tre viktiga aspekter av rehabilitering och re-integrering av klienter med koppling till våldsbejakande extremism. Kursen ger i första hand kunskaper och färdigheter när det gäller konkret behandling av interner som är extremister. Målet är att skapa en grund för samarbete (arbetsallians), introducera motiverande samtal (MI) och användning av metoder från kognitiv beteendeterapi (KBT).

De fysiska kursmomenten i den andra modulen av kursen 2023 anordnades i Stockholm och inkluderade ett besök hos Svenska Kriminalvården, där personal som arbetar med rehabilitering och återintegrering beskrev metoden kognitiv beteendeterapi i arbetet med våldsbejakande extremister.

Syftet med andra modulen är praktisk tillämpning av begrepp, verktyg och interventioner för att främja avhopp och re-integrering från våldsbejakande extremism. Under kursen 2023 var målen för kursmomenten:

- Befästa och bygga på kunskapen om rehabilitering av våldsbejakande extremism, med särskilt fokus på avhopp och social stabilisering;
- Genomgång och tillämpning av effektiva strategier för att upprätta arbetsallians med våldsbejakande extremister när det gäller avhopp och re-integrering;
- Introducera kognitiv beteende terapi (KBT) som metod för rehabilitering och re-integrering;
- Introducera huvudkomponenterna i Kriminalvårdens Entré-program, som hjälper klienter som vill lämna en kriminell gruppering eller bryta mönstret av våldsbejakande extremism;
- Skapa förståelse för hur motiverande samtal (MI) kan användas som en effektiv metod i rehabiliterings- och re-integrering av våldsamma extremister.

Tredje modulen

Under tredje modulen får deltagarna slutligen gå igenom andra relevanta aspekter av att arbeta med klienter från våldsbejakande extremist miljöer. Särskilt behandlas det som skiljer ut arbetet med kvinnor och barn som har kopplingar till våldsbejakande extremism, i synnerhet när det gäller att upptäcka risker, stärka avståndstagande och re-integrering. Modulen fokuserar även på arbete med lokalsamhällen som berörs av problemet.

De fysiska kursmomenten i tredje modulen av kursen 2023 anordnades i Albaniens huvudstad Tirana. Under de praktiska sessionerna arbetade deltagarna särskilt med vissa metoder och tekniker som är relevanta för arbetet med kvinnor och barn med kopplingar till våldsbejakande extremism. Dessa inkluderar genogram, familjekartor, tidslinjer, figurer (familjetavla med träfigurer/playmobilfigurer) och resursteam. Under studiebesöket fick deltagarna förstahandsinformation om hur organisationer i det civila samhället i Albanien arbetar med rehabilitering och återintegrering av personer och samhällen som påverkas av våldsbejakande extremism.

Målen för kursmomenten med fysisk närvaro i tredje modulen är att:

- Hjälpa kursdeltagarna förstå vikten av att inkludera civila samhället i re-integreringsprocessen av återvändare- och dömda före detta våldsbejakande extremister;
- Hjälpa kursdeltagarna befästa sina kunskaper om hur man samarbetar med lokala aktörer och civila samhällen och ger dem kapacitet att själva bidra till rehabilitering och re-integrering;
- Hjälpa kursdeltagarna förstå det som särskiljer radikaliseringsprocesser för kvinnor, processer för avhopp från extremism, och barnens roll;
- Låta kursdeltagarna bekanta sig med specifika metoder för rehabilitering och re-integrering av kvinnor;
- Ge deltagarna kunskap om strategier som inkluderar barnens roll vid rehabilitering och re-integrering av vuxna.

● UTBILDARE

(urval)

Modul 1

Daniela Pisoiu är EUTEx koordinatör, med specialisering på radikaliserings på individnivå inom olika ideologier. Hon är medlem av forskningsrådet inom RAN, EU:s nätverk för kunskapspridning om radikaliserings. Hon är författare och medförfattare till ett antal böcker och en mängd artiklar om ämnet.

Álvaro Vicente är analytiker på Real Instituto Elcano i Spanien och har omfattande erfarenhet som forskare inom både offentligt och privat sektor. Hans forskning är inriktad på hantering av våldsbejakande Islamistisk extremism i Spanska fängelser, med tillämpning av innovativa utbildningsprogram och utveckling av specialistutbildning för personal inom kriminalvården och frivården.

Guillaume Monod är en fransk psykiatriker och barnpsykiatriker som är verksam vid Paris universitet. Hans forskningsområden är bland annat psykisk hälsa, våldsbrottslighet, radikaliserings och rehabilitering av före detta brottslingar, i synnerhet ungdomsbrottslingar.

Pedro Liberado är forskningsledare och koordinatör för frågor rörande radikaliserings vid IPS_ Innovative Prison Systems i Portugal och certifierad utbildare. Han är aktiv medlem

i RAN-nätverket och bidrar till både policy stöd och initiativ från yrkesverksamma.

Modul 2

Elvar Jonsson är utbildare och handledare för rehabiliteringsprogram hos Kriminalvården i Sverige. Elvar har en masterexamen i kriminologi och en kandidatexamen i pedagogik. Han har erfarenhet från både kriminalvården och frivården, har varit programledare och bedrivit behandlingsprogram med klienter som har varit delaktiga i organiserad brottslighet. Han var också programledare för Kriminalvårdens behandlingsprogram Entré och arbetade med klienter från våldsbejakande extremism inom programmet från 2017 till 2019.

Ioan Durnescu är professor vid fakulteten för sociologi och socialt arbete vid Bukarest universitet. Ioan undervisar och forskar om frivård, kriminalvård och avradikaliserings, med särskilt fokus på jämförande skyddstillsyn och återanpassning. Han är redaktör för journalerna Probation in Europe (CEP/ WOLF) och Understanding Penal Practice (Routledge). Han är även en av redaktörerna för European Journal of Probation och co-chair för RAN-nätverkets arbetsgrupp för rehabilitering.

Modul 2

Johan Eriksson

är utbildare och handledare för rehabiliteringsprogram hos Kriminalvården i Sverige sedan 2017. Johan är legitimerad psykolog med specialisering på forensiskpsykologi och har en bakgrund från rättspsykiatri. Han är programledare för Entré, med fokus på klienter från våldsbejakande extremist miljöer. Han gör dessutom riskbedömningar, inklusive VERA-2R, och är medförfattare till boken "Forensic CBT – Treatment for Offenders."

Robert Örell

har över 20 års erfarenhet från- och är specialiserad på re-integrering av våldsbejakande extremister. Han har erfarenhet av arbete med re-integrering av våldsbejakande extremism i Europa, Central Asien, Oceanien och Nord Amerika. Han är medlärare på en universitetskurs om psykologin om radikaliserings och extremism. Robert är medlem i styrkommittén för EUs RAN-nätverk. Han har tidigare varit verksamhetschef för Exit Sverige i tio år och chef för Exit USA i tre år. 2020–2021 var han rådgivare åt Europeiska rådet och bidrog till deras terrorismbekämpningsstrategi. Robert har även hållit ett TEDx talk 2016.

Spiros Papadopoulos

har varit verksam inom projektet NEUSTART inom den österrikiska frivården sedan 2016, med fokus på att stödja personer som har avtjänat fängelsestraff för terrorismrelaterade brott. Sedan 2020 ansvarar han för samordning och övervakning av avradikaliseringsarbetet inom frivården samt översynen av projektet KOMPASS. Spiros har en bakgrund inom socialt arbete.

Modul 3

Armela Xhaho

är seniorforskare vid Institute for Democracy and Mediation i Albanien sedan mars 2017. Hon har över 13 års erfarenhet av verksamhet inom frivilligorganisationer och har samordnat nationella forskningsprojekt inom olika områden, bland annat rehabilitering och re-integrering, migration, mänskliga rättigheter, social inkludering, genus och transparens.

Romario Shehu

är forskare och projektsamordnare vid Institute for Democracy and Mediation i Albanien, med fokus på säkerhetsrelaterade frågor. Hans forskning handlar främst om våldsbejakande extremism, organiserad brottslighet och utrikespolitik. Sedan 2016 har Romario varit aktivt engagerad i arbete med att förebygga och motverka våldsbejakande extremism (P/CVE), bland annat genom forskning, framtagning av riktlinjer, stöd för ökad motståndskraft hos samhällen, stödjande arbete med våldsamma extremister och samarbete med religiösa samfund, statliga institutioner, skolor och andra verksamheter inom första ledet.

Torben Hollin

är sedan november 2017 verksam som socialarbetare och systemkonsult inom nätverket "Beratungsnetzwerk Grenzganger" hos den tyska organisationen IFAK e.V. i Bochum, som hjälper barn och ungdomar. Hans konsultarbete innefattar stöd till enskilda som drabbas av religiöst grundad extremism, med fokus på sekundär- och tertiärprevention. Torben har tidigare arbetat inom olika områden, bland annat äldreomsorg, vård av funktionsnedsatta, social omsorg för vuxna, utbildningsstöd samt socialt arbete med barn och ungdomar och inom skolan. Från januari 2023 har han arbetat med projektet Grenzganger ProKids, som ger stöd åt barn till personer som återvänt efter att ha deltagit i våldsbejakande Islamistisk extremist krigföring.

● EUTEx RISK BEDÖMNINGSVRKYTG FÖR RISKER OCH STYRKOR

Vad är det?

EUTEx bedömningsverktyg för risker och styrkor är avsett som stöd för att på individnivå bedöma graden av radikaliserings- och i vilken grad individuella styrkor kan ha betydelse för möjliga rehabiliterings- och re-integreringsinsatser, med hänsyn till påverkan från kontextuella faktorer på mikronivå (dvs. hos personen själv) och på mesonivå (dvs. i personens sociala miljö). Modellen tar också höjd för statiska faktorer (dvs. som inte förändras) och dynamiska faktorer (dvs. föränderliga faktorer som kan bidra till personens rehabilitering).

EUTEx bedömningsverktyg för risker och styrkor har utvecklats i enlighet med SPJ-modellen (Structured Professional Judgement). Det innebär att verktyget representerar en strukturerad process för att hjälpa yrkesverksamma att bedöma två aspekter:

- Vilka mikro- och meso riskfaktorer (statiska och dynamiska) har bidragit till personens radikaliserings- och i vilken grad?
- (O)beroende av riskpoängen, vilken rehabiliteringspotential kan personens styrkevärden ha och hur kan dessa (om de föreligger) påverka (dvs. minska) varje riskvärde och i så fall i vilken grad (dvs. fullständig eller delvis riskminskning enligt prognosen)?

Trots att verktyget använder numeriska värden för hela bedömningen kan det ge yrkesverksamma en ledande rollen när det gäller att bedöma inte bara närvaron av risker och styrkor, utan även hur (och i vilken grad) dessa kan påverka personen, förutom den betydelse som varje styrke- eller riskvärde ska tillmätas (enligt den yrkesverksamma personens expertis och erfarenhet). Därför ska EUTEx bedömningsverktyg för risker och styrkor inte betraktas som ett verktyg av försäkringsmatematik karaktär.

Vem ska använda det?

Modellen är avsedd att användas av yrkesverksamma med relevant utbildningsbakgrund och legitimation/certifiering som har fått den nödvändiga teoretiska och praktiska utbildningen om verktyget och därför är fullt medvetna om dess användningsområden, styrkor och svagheter. Helst ska de som utbildas på verktyget ha en akademisk examen inom sociologi, medicin eller psykologi samt tidigare erfarenhet av forensiska populationer (t.ex. psykologer, socialarbetare och övervakare). För att undvika olämpligt användande av verktyget bör bedömaren avstå från slutledningar i möjligaste mån och prioritera tydliga data. Obehöriga personer får inte använda verktyget för administrering, poängsättning och tolkning.

Målgruppen för bedömningsverktyget:

Personer som döms för (eller tidigare har dömts för) brott i samband med terrorism eller våldsbejakande extremism och som avtjänar fängelsestraff, är under frivårdens ansvar, eller får stöd av frivilligorganisationer.

Ytterligare information om verktyget

EUTEx bedömningsverktyg för risker och styrkor innefattar 39 riskvärden inom sju dimensioner som kan delas upp efter typologi på följande sätt:

■ Statiska:

- historik och kapabilitet (HC, sex värden)

■ Dynamiska:

- Motivation (MO, sju värden)
- Psykologisk miljö (PSE, tre värden)
- Indoktrinering och livssyn (IW, fem värden)
- Nätverk (NET, fem värden)
- Gruppidentifiering och upplevd överlägsenhet (GIS, fem värden)
- Intention att agera (IA, åtta värden)

Utöver riskvärdena inkluderar EUTEx bedömningsverktyg för risker och styrkor även 20 styrkevärden som (potentiellt) kan påverka (dvs. minska) varje riskvärde i viss grad (dvs. fullständig eller delvis riskminskning).

Tolkning av EUTEx riskpoäng

EUTEx bedömning av risker och styrkor
Verktuget bygger på en handlingscentrerad strategi. Det innebär att verktuget är handlingsinriktat, med fokus på frågan "vad bör göras" (dvs. vara uppmärksam, övervaka, agera) och inte på indelning i kategorier (dvs. klassificera som låg risk, medelhög risk, hög risk).

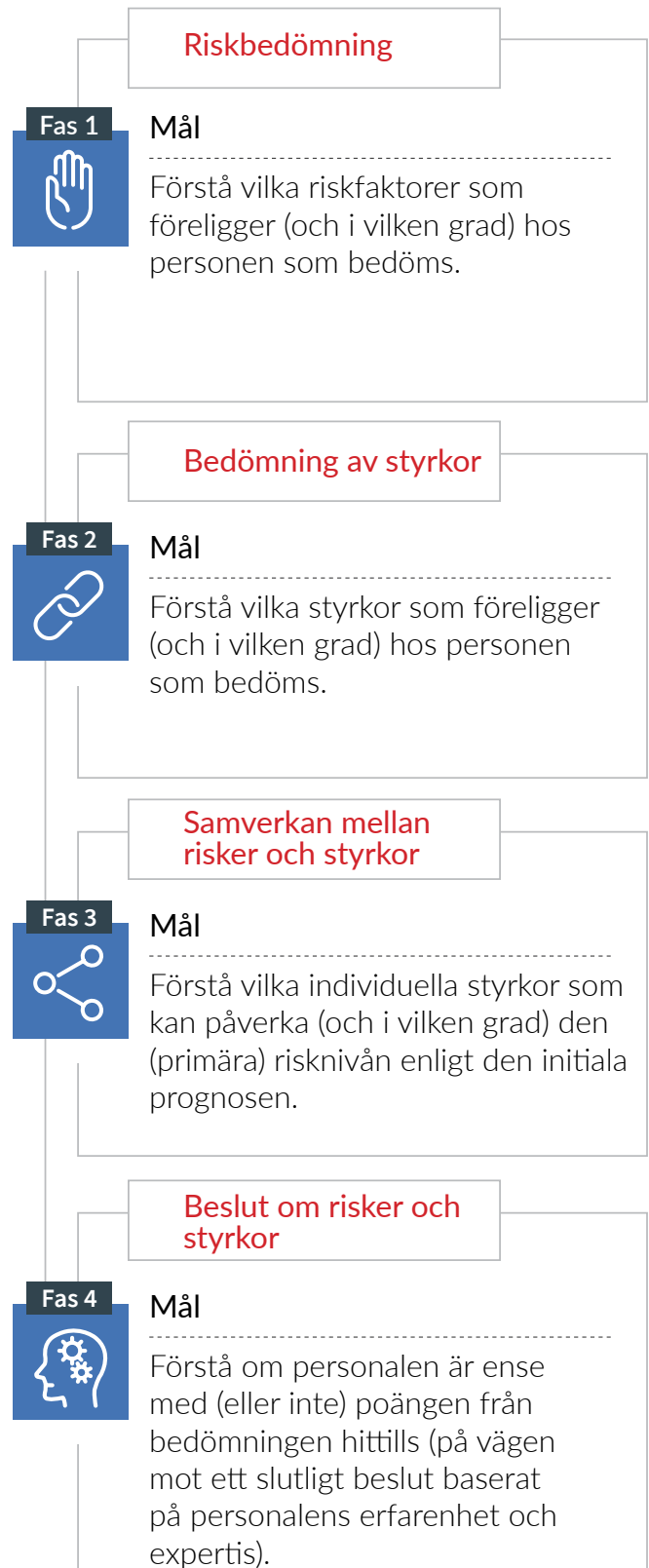
Genom att aggregera dimensionerna efter deras kontext (dvs. mikro jämfört med meso) eller typ (dvs. statiska jämfört med dynamiska) ger EUTEx bedömningsverktyg för risker och styrkor personal som är verksam inom området förutsättningar att förstå vilken uppsättning dimensioner som innebär ökad risk eller, å andra sidan, vilka styrkor som kan gå att använda för att strukturera rehabiliteringsarbetet.

Genom att göra en bedömning per dimension kan bedömaren dessutom välja att lägga upp interventionsplaner utifrån en uppsättning värden (per dimension) eller dimensioner (dvs. enligt kontexten – mikro jämfört med meso, enligt typen – statisk jämfört med dynamisk) och inte utifrån en generell risknivå.

Hur används verktuget?

EUTEx bedömningsverktyg för risker och styrkor fylls i genom en process med fyra faser:

EUTEX

EUTEX

ramverk

Denna publikation har finansierats av
Europeiska unionens
Internal Security Fund – Police

Innehållet i denna publikation representerar
endast författarens åsikter och är författarens
ansvar. Europeiska kommissionen tar inget ansvar
för den användning som kan komma att göras av
den information som finns i denna publikation.